

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

19 december 2007

HOORZITTING

over de efficiëntie en de effectiviteit van de toekenning van gratis elektriciteit

VERSLAG

**namens de Commissie Energiearmoede
uitgebracht door de dames Veerle Heeren en Else De Wachter**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Carl Decaluwe.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Jan Penris, Felix Strackx;
de heer Carl Decaluwe, de dames Cindy Franssen, Veerle Heeren;
mevrouw Hilde Eeckhout, de heer Marc van den Abeelen,
mevrouw Vera Van der Borcht;
de dames Else De Wachter, Michèle Hostekint, de heer Bart Martens.

Plaatsvervangers:

de dames Agnes Bruyninckx, Greet Van Linter, de heer John Vrancken;
de heer Tom Dehaene, de dames Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;
de dames Annick De Ridder, Dominique Guns, Margriet Hermans;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Caroline Gennez, de heer Joris Vandenbroucke.

Toegevoegde leden:

mevrouw Mieke Vogels;
mevrouw Helga Stevens.

Zie:

1454 (2007-2008)

– Nr. 1: Verslag over hoorzitting

INHOUD

	Blz.
1. Uiteenzetting door mevrouw Mieke Clymans (Samenlevingsopbouw Antwerpen)	4
2. Uiteenzetting door mevrouw Nathalie Debast (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten) .	6
3. Uiteenzetting door mevrouw Magda De Meyer (Verbruikerssateljee)	12
4. Uiteenzetting door mevrouw Annemie Drieskens (Gezinsbond).....	15
Bijlagen: Bedenkingen van Test-Aankoop met betrekking tot het hanteren van sociale elektrici- teitstarieven enerzijds en de gratis kilowattuur anderzijds.....	19

DAMES EN HEREN,

De Commissie Energiearmoede hield op 5 december 2007 een hoorzitting over de efficiëntie en de effectiviteit van de toekenning van gratis elektriciteit. Aan de hoorzitting werd deelgenomen door:

- mevrouw Mieke Clymans, Samenlevingsopbouw Antwerpen;
- mevrouw Nathalie Debast, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG);
- mevrouw Magda De Meyer, Verbruikerssateljee;
- mevrouw Annemie Drieskens, Gezinsbond.

Ook de heer Ivo Mechels van Test-Aankoop was voor deze hoorzitting gevraagd, maar die gaf er de voorkeur aan een schriftelijke reactie aan de commissie te bezorgen. Die reactie is opgenomen als bijlage bij dit verslag.

Volledigheidshalve kan nog verwezen worden naar de hoorzitting van 7 november 2007 over hetzelfde onderwerp. Het verslag hiervan is opgenomen in *Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1454/1*.

1. UITEENZETTING DOOR MEVROUW MIEKE CLYMANS

Mevrouw Mieke Clymans, Samenlevingsopbouw Antwerpen: Het standpunt van Samenlevingsopbouw Antwerpen is uiteraard gebaseerd op de mening van mensen in armoede die bij het project betrokken zijn. Pas nadien zijn die meningen vergeleken met de teksten van de vorige hoorzitting van deze commissie. Heel wat opmerkingen stemmen overeen. Onze bedenkingen zijn niet gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, maar wel op de logica en de kennis van mensen in armoede.

Het eerste onderdeel van mijn uiteenzetting zijn bedenkingen bij de toepassing van de gratis kilowattuur. Sinds de liberalisering lijkt het niet meer zeker dat alle afnemers gratis kilowattuur krijgen. Bij mensen die een budgetmeter of stroombegrenzer hebben, passen distributienetbeheerders verschillende systemen toe. Het kan gaan om een verrekening met een waardebon als mensen een budgetkaart gaan opladen, of om een cheque, per post verzonden, om een terugstorting op de bankrekening, of om een vermindering

van de eindafrekening. Een van de distributienetbeheerders zou het gratis kilowattuur zelfs verrekenen door het van de schulden van de kabeltelevisie af te trekken. Er zijn dus geen sluitende afspraken en samenlevingsopbouw vreest dat er administratief wel een en ander fout kan lopen bij dropsituaties of bij wisselen van leverancier in de loop van het jaar.

Uiteraard zijn grote huishoudens bevoordeeld omdat ze een veelvoud krijgen van het honderd kilowattuur. Mensen in armoede hebben vaak kleinere gezinnen, veelal gaat het om alleenstaanden, al dan niet met kinderen. Uiteraard krijgen ze dan minder kilowattuur gratis. Bij co-ouderschap gebeurt het dat een ouder verstoken blijft van de gratis elektriciteit, omdat enkel het gezin waar de kinderen gedomicilieerd zijn, ervan geniet. Veel mensen wonen in slechte omstandigheden, vaak ook in gemeubelde kamers of studio's waar de energiekost inbegrepen is in de huurprijs.

Wie profiteert dan van de gratis elektriciteit? Huurdersbonden hebben die vraag niet beantwoord. Samenlevingsopbouw Antwerpen vreest dat het vaak de verhuurders zijn. Zo is er bijvoorbeeld een huiseigenaar van een gebouw met studentenkamers, waar er ook heel wat volwassen mannen en vrouwen gedomicilieerd zijn. Die hebben een contract voor twaalf in plaats van tien maanden en het contract wordt telkens verlengd. Alle nutsvoorzieningen in de kamers en de gemeenschappelijke ruimten werken op elektriciteit. De huurders betalen forfaitair 100 kilowattuur aan elektriciteit. De eigenaar neemt nooit zelf het initiatief voor een jaarlijkse eindafrekening. Enkel bij het stopzetten van het contract of op eigen initiatief van de huurder wordt er een afrekening opgemaakt. Blijkt er een meerverbruik van 100 kilowattuur per maand dan betaalt de huurder 0,20 euro per kilowattuur bij. Bij een minderverbruik van 100 kilowattuur houdt de eigenaar het geld voor zich. Daaruit blijkt dat de gratis elektriciteit van de vaste bewoners in de zakken van de verhuurder verdwijnt.

Een ander voorbeeld is een alleenstaande vrouw die in een bejaardenwoning van een socialehuisvestingsmaatschappij woont. Het is een laagbouwwooning zonder dakisolatie en met versleten raamwerk. Zij zegt zelf dat ze voor de straat verwarmt. Door de slechte omstandigheden van haar woning verbruikt en betaalt ze meer energie dan diegenen met een behoorlijk geïsoleerde woning. Ze ontvangt 200 kilowattuur gratis aan bijvoorbeeld 0,12 euro, dat betekent dus 24 euro (0,12 euro is een voorbeeld, in

feite kost de elektriciteit meer). Bovendien moet ze goed opletten om met haar inkomen van 700 euro per maand alle andere facturen tijdig te betalen. Zo niet ontvangt ze snel herinneringsbrieven en ingebrekestellingen en zal haar 24 euro aan die bijkomende uitgaven besteed worden.

Uit de bijdragen van de vorige hoorzitting leiden we af dat de gratis kilowattureregeling geen specifiek sociaal effect genereert. Het volgende fictieve voorbeeld illustreert dat. Een vierkoppig middenklassengezin woont in een energiezuinige woning met onder meer zonnepanelen en geeft 30 euro per maand uit aan energiekosten. In totaal dus 360 euro per jaar. Het ontvangt 500 kilowattuur gratis per jaar aan een prijs van 0,12 euro per kilowattuur, dus bedragen de jaarlijkse energiekosten 300 euro.

Een alleenstaande in een energievervlindende woning geeft 100 euro per maand uit aan energiekosten. In totaal dus 1200 euro per jaar. Hij ontvangt 200 kilowattuur gratis per jaar aan een prijs van 0,12 euro per kilowattuur. De totale energiekost bedraagt dan 1176 euro per jaar.

Het gratis kilowattuur biedt geen zekerheid voor een recht op energie. Het is geen permanent voorradig pakket. Iemand formuleerde het als volgt: “Eigenlijk zou de gratis elektriciteit uit mijn stopcontact moeten komen.”.

Het tweede onderdeel van mijn betoog is een pleidooi voor het behoud van een basispakket. Een basispakket van 200 kilowattuur is te beperkt. Het energiepakket moet voldoende zijn om in basisbehoeften te voorzien. Wij hebben steeds een basispakket voorgesteld van twaalf gratis ampères per gezin. Dat staat gelijk met een maximum vermogen van 2760 watt, wat voldoende is om een aantal huishoudtoestellen tegelijk in werking te houden.

Het huidige basispakket is onvoldoende om een degelijk rationeel energiebeleid uit te bouwen. Alle mensen moeten de mogelijkheid krijgen om energiebesparend te leven. Ook mensen in armoede moeten in staat zijn om energiezuinige huishoudtoestellen aan te schaffen. De energiebesparende maatregelen moeten rechtstreeks gekoppeld worden aan de controle van energievervlindende woningen. Eigenaars, zowel uit de sociale als de private sector, moeten gedwongen worden energiezuinige aanpassingen te doen in hun huurwoningen, met uiteraard garanties voor een stabiele huurprijs en woonzekerheid.

De energieprijzen van de privéleveranciers stijgen. De kosten van de distributienetbeheerders stijgen. Het is niet goed om op dergelijk moment het gratis kilowattuurpakket af te schaffen. Voor mensen met lage inkomens telt elke euro. Ze vinden het bedrag van het gratis basispakket misschien te laag, maar vragen om het toch niet af te nemen. Een verworven recht mag niet afgeschaft worden zonder dat er onmiddellijk iets voor in de plaats komt.

De vraag rijst of de middelen die geïnvesteerd worden voor het basispakket niet beter kunnen worden besteed, dus herverdeeld. Volgens de federale overheidssdienst Economie zouden er 2.553.524 Vlaamse gezinnen en 6.117.440 inwoners in Vlaanderen zijn. We baseerden ons op cijfers van enige tijd geleden, 2.480.000 gezinnen en 6.016.000 inwoners om de totale kosten van de gratis energie te berekenen. We komen tot een totaalbedrag van 101.952.000 euro. Dat is een mooi startbedrag om vele gegadigden een hoger minimumrecht op elektriciteit te garanderen. Ook wij zijn er niet uit welke groepen in onze samenleving extra moeten worden ondersteund, voor wie de solidariteit extra moet spelen. Een jonge werkloze kan nu bijvoorbeeld niet genieten van sociale tarieven, is geen beschermde klant en kan geen budgetmeter krijgen.

Kortom, Samenlevingsopbouw Antwerpen vraagt om de maatregel momenteel niet af te schaffen, maar te investeren in een leefbaar basispakket voor iedereen. De organisatie pleit voor een herverdeling van de middelen, voor een rationeel energieverbruik met maatregelen voor mensen in armoede en mensen met lage inkomens. Tot slot moet het energiebeleid gekoppeld worden aan het realiseren van kwalitatief goede sociale en privé(huur)woningen. Het Vlaamse niveau kan dat niet alleen realiseren. Misschien is het goed de huidige regeling te behouden maar ondertussen een alternatief uit te werken dat onmiddellijk kan worden geïmplementeerd.

De heer Felix Strackx: Energie is breder dan alleen maar elektriciteit. Niemand schijnt zich zorgen te maken over mensen die verwarmen met stookolie of met gas in flessen. Nochtans hebben ze momenteel de meeste problemen. Wat kan er volgens Samenlevingsopbouw Antwerpen voor die mensen gebeuren?

De voorzitter: De Commissie Energiearmoede is opnieuw opgestart met een zeer beperkte opdracht, namelijk nagaan of het mogelijk is de maatregel inzake de gratis kilowattuur beter te organiseren of

de middelen te heroriënteren. Het is niet de bedoeling het debat open te trekken. De andere vragen kunnen gerust gesteld worden in de commissie voor Energie, Mobiliteit en Openbare Werken.

Mevrouw Mieke Clymans: Ik heb over die vraag geen antwoord voorbereid, wat niet betekent dat Samenlevingsopbouw Antwerpen er geen mening over heeft.

De heer Eloi Glorieux: Wil de spreker de gratis elektriciteit uitbreiden voor iedereen of alleen voor bepaalde groepen?

Mevrouw Mieke Clymans: Samenlevingsopbouw Antwerpen pleit voor een basispakket voor iedereen. Dat betekent niet dat we geen extra ondersteuning willen voor diegenen die dat nodig hebben. Een correcte definitie van mensen in armoede hebben we echter niet. Het is belangrijk mensen die zeer weinig bezitten, extra te ondersteunen, ook voor REG-maatregelen (REG: rationeel energiegebruik).

We stelden voor om de categorie beschermde klant uit te breiden tot bepaalde categorieën van inkomens en drongen er tegelijk op aan hierover een studie uit te voeren.

De heer Tom Dehaene: Wat verkiest de spreker: gratis extra kilowattuur of middelen om woningen beter te isoleren? Is er een rol weggelegd voor de OCMW's bij de uitbreiding van het gratis kilowattuur? Zo ja, welke?

Mevrouw Mieke Clymans: Het woonbeleid primeert, energieproblemen vertegenwoordigen de binnenzijde van het wonen. Het zou goed zijn als alle woningen aan bepaalde minimumvoorwaarden voldoen, zodat er niet te veel middelen aan energie moeten worden besteed. Zo blijft energie betaalbaar voor iedereen. Dat is echter niet realistisch op korte termijn. Daarom is het beter vandaag het kilowattuur te verhogen of te zorgen voor een permanent basispakket. Voor de andere oplossing moet het beleid de eigenaars kunnen dwingen om hun woningen aan te passen.

De vraag over de OCMW's kan misschien beter beantwoord worden door de VVSG.

Mevrouw Vera Van der Borcht: Hoeveel mensen wonen op kamers en betalen daar een huurprijs waarin het elektriciteitsverbruik inbegrepen is?

Mevrouw Mieke Clymans: Ik weet niet over hoeveel mensen het gaat. Het geeft wel grote problemen. De opbouwwerkers in Geel hebben een overeenkomst

met de stad Geel om de problemen van de gemeubelde kamers samen te bekijken. Ik schat dat er in Geel een vijftigtal gemeubelde kamers zijn. In Turnhout zijn het er ongeveer evenveel. De daklozencentra werken ook met lijsten van gemeubelde kamers. Er zijn nog gevallen waarin niet duidelijk is wie de gratis elektriciteit precies krijgt.

Mevrouw Michèle Hostekint: Het gaat volgens mij over heel wat mensen. Volgens een onderzoek van de Vlaamse Gemeenschap zouden er in Vlaanderen 180.000 gemeubelde kamers zijn. De studentenkamers zijn niet in dat cijfer inbegrepen.

Mevrouw Veerle Heeren: Er moet inderdaad iets gedaan worden aan de kwaliteit van woningen. De problemen met onwillige eigenaars kunnen alleen maar opgelost worden als Vlaanderen zijn conformiteitsattest verplicht kan maken of komt tot een soort verhuurvergunning voor een beperkte periode, bijvoorbeeld tien jaar. Dat botst echter op de Vlaamse wetgevende beperkingen. De huurwetgeving is een federale materie. Ik hoop dat die geregionaliseerd kan worden om die problemen aan te pakken. Vlaanderen heeft voor de kwaliteit van de woningen gedaan wat het kon, maar stoot nu op de bevoegdheidsbeperkingen. Het zijn vaak de kwetsbare groepen die terechtkomen in huizen die niet voldoen aan de minimumeisen.

2. UITEENZETTING DOOR MEVROUW NATHALIE DEBAST

Mevrouw Nathalie Debast, stafmedewerker VVSG: Ik zal het niet enkel hebben over de gratis energie maar ook heel wat aandacht schenken aan de toestand van de OCMW's. Ik zal het dus ook hebben over de motie van aanbeveling (*Parl. St. Vl. Parl.* 2005-06, nr. 668/4) van twee jaar geleden.

Tijdens de hoorzitting van de themacommissie in 2005 heeft de VVSG gesteld dat de OCMW's meer dan welke andere instanties geconfronteerd worden met mensen die hun energiefactuur niet kunnen betalen. Vandaag, twee jaar later, moeten wij dat niet enkel herhalen, we moeten er zelfs op wijzen dat de toestand verergerd is. Dat bleek de laatste dagen ook uit de cijfers die Eandis bekend maakte. Twee jaar geleden heb ik u een overzicht gegeven van de federale en Vlaamse maatregelen die op vlak van energie van toepassing zijn op de OCMW's. Ik zal die niet herhalen maar vooral stilstaan bij de huidige toestand.

De Vlaamse overheid heeft sinds de vorige hoorzitting een aantal goede maatregelen genomen om

procedures beter te regelen. Zo is de relatie tussen de commerciële sector en de netbeheerder en tussen afnemer en leveranciers duidelijker. Het verlengen van de opzegtermijn, de procedures bij verhuizing, de energiescans zijn ook positieve evoluties.

De OCMW's betreuren echter ten eerste dat er nog altijd veel te weinig aandacht naar preventie gaat. Preventie is cruciaal in de strijd tegen energiearmoede. Het gebruik van de budgetmeter is daarbij van het grootste belang. Zowel hulpverleners als tal van mensen in armoede geven aan dat de budgetmeter cruciaal is om te vermijden dat mensen opnieuw schulden maken. Het verbruik is beter te controleren, het budget is gemakkelijker in de hand te houden. De energie wordt vooraf betaald, dus er komen geen nieuwe schulden bij.

Nu moet men van de commerciële leverancier – vaak na wanbetaling – bij de netbeheerder terechtkomen en ook bij de netbeheerder wanbetaler worden vooraleer men eindelijk kan beschikken over het instrument dat nodig is om bijkomende schulden te vermijden. Dat is veel te laat. De OCMW's herhalen dat mensen al in het commerciële circuit moeten kunnen beschikken over een budgetmeter. Dat vergt technische aanpassingen en tijd, maar het zou een winst betekenen op alle vlakken en heel wat problemen vermijden. Een Lokale adviescommissie (LAC) ziet vaak dezelfde klanten terugkomen, dat toont aan dat hun problemen zich telkens opnieuw opstapelen. Een budgetmeter kan daaraan verhelpen.

De huidige situatie kan zover gaan dat hulpverleners tegen hun cliënten moeten zeggen dat ze de energiefactuur best eerst niet betalen want pas dan krijgen ze een budgetmeter die hen uit de problemen houdt. Dat is een absurde situatie.

We benadrukken ook nog eens de noodzaak van een budgetmeter voor aardgas. Budgetmeters kosten de maatschappij geld. Maar de kostprijs weegt niet op tegen de kost van alle procedures, voor debiteurenbeheer bij de commerciële leverancier en de netbeheerder en voor hulpverlening bij het OCMW, om mensen die in de problemen geraken terug uit het slop te halen.

Uiteraard beseffen wij ook dat je niets opschiet met een budgetmeter als je geen geld hebt om die op te laden. Ook op dat vlak moet er heel wat gebeuren. Gelukkig geldt in Vlaanderen een beschermingsmaatregel waardoor mensen tijdelijk kunnen terugvallen op de minimale levering, maar dat is en blijft

een uiterste redmiddel. Om energiearmoede tegen te gaan zijn er meer verregaande ingrepen nodig, die ook niet allemaal tot de bevoegdheid of de verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid of de OCMW's behoren. Zo zitten vele mensen met een fundamenteel inkomensprobleem, wat een federale bevoegdheid is.

Het energiebeleid is ook heel versnipperd, afstemming is nodig. Wat wonen betreft, kan Vlaanderen zeker nog meer doen, onder andere de inspanningen op het vlak van gezonde sociale woningen voortzetten en projecten als klimaat op maat ondersteunen. Die projecten die samen met de doelgroep op zoek gaan naar manieren om energie te sparen, worden ontzettend positief onthaald bij de OCMW's. Door kleine ingrepen en attitudewijzigingen kan de energiefactuur beperkt worden. Ook de energiescans zijn positief.

Ook op vlak van informatie is er nog heel veel werk aan de winkel; nog altijd begrijpen mensen de energiemarkt niet.

Er is ook een nieuwigheid in de verhouding tussen de commerciële leverancier en de netbeheerder. Heel wat mensen die bij de netbeheerder terechtkomen, kunnen niet terug naar de commerciële leverancier tenzij ze een hoge waarborgsom betalen. In de regelgeving staat dat de netbeheerder een verzoek tot afsluiting kan richten aan de lokale adviescommissie als mensen zes maanden schuldenvrij bij de netbeheerder energie krijgen. De OCMW's signaleren ons dat, hoewel het besluit nog niet genomen is, ze nu al verzoeken tot afsluiting krijgen van een bepaalde netbeheerder. OCMW's gaan daar uiteraard niet op in. Het is immers een absurde maatregel. Voor sommige mensen is aansluiting bij de netbeheerder veel beter, zeker omdat ze de budgetmeter kunnen gebruiken terwijl dat bij de commerciële leveranciers niet meer mogelijk is. De VVSG vindt ook dat de netbeheerder stroom moet kunnen leveren tegen de sociale maximumprijs.

Dat betekent natuurlijk niet dat de OCMW's niets willen doen. OCMW's doen trouwens al jaren een heleboel om ervoor te zorgen dat mensen op een ietwat menswaardige manier kunnen leven. Maar de OCMW's zijn ook niet de enige instanties die de problemen kunnen oplossen en ze kunnen dit zeker niet alleen.

Het parlement hecht heel wat belang aan de LAC. Juridisch gezien is de commissie vooral bedoeld als

een stap in de procedure naar afsluiting van energie, maar in de praktijk heeft de commissie een heel ander doel. Geen enkel raadslid of medewerker van het OCMW ziet de afsluiting van energie als uiteindelijke oplossing, integendeel. De LAC's zoeken oplossingen voor de problemen van de afnemer. Wij hebben net als een aantal onder u met grote verbazing het artikel in de krant De Morgen gelezen. Daarin verwijst Samenlevingsopbouw naar hun rapport dat de werking van de LAC's evalueert. Volgens het rapport zouden het vooral incassobureaus zijn voor de netbeheerder. VVSG is zelf op geen enkele wijze betrokken bij de opmaak van dit rapport.

We hebben intussen wel vernomen dat de analyse zou gebaseerd zijn op een enquête bij vijftien OCMW's, waarvan een met meer dan 400.000 inwoners – dat kan in Vlaanderen alleen Antwerpen zijn – en daarnaast OCMW's van rond de 10.000 inwoners. Alles wat daartussen ligt – en dat is de meerderheid – is blijkbaar niet aan bod gekomen. Het is ook totaal niet duidelijk wie de gesprekspartners waren en of hun standpunten door het OCMW in kwestie gesteund zijn. We voelen ons niet aangesproken door de conclusies.

Een evaluatie van de LAC's moet op een andere manier gebeuren, door te praten met alle betrokkenen, zowel met mensen in armoede, met een representatief staal van OCMW's en met de distributienetbeheerder. We betreuren dat de analyse niet als beleidsinstrument kan worden gebruikt.

Daarmee bedoel ik niet dat de LAC's vandaag perfect werken of dat de bevindingen van mensen die op die commissie moeten verschijnen niet relevant zijn. De gegevens van Eandis plaatsen wel een en ander in perspectief.

Eandis is de grootste distributienetbeheerder die 77 percent van het grondgebied bestrijkt. In de helft van de gevallen en dat zowel voor gas als voor elektriciteit komt er een oplossing voor of tijdens de zitting van de LAC. In 20% (elektriciteit) en 37% (gas) is er een beslissing tot afsluiting met een voorwaardelijke clause. Dat leidt ertoe dat meestal de situatie opgelost wordt en het niet tot een effectieve afsluiting komt. In 2006 zijn er meer dan 20.000 betaalplannen met Eandis afgesproken. Dat komt neer op een gemiddelde van 1700 per maand.

De cijfers tonen aan dat de OCMW's streven naar een aanvaardbare oplossing. Oplossingen zijn meestal de betaling van de factuur, al dan niet met een OCMW-bijdrage, of de opstelling van een realistisch betaalplan. Vaak is dat gekoppeld aan de plaatsing van een

budgetmeter. Volgens Eandis is dat de verdienste van alle OCMW's waarmee het samenwerkt.

Het verwijt dat de OCMW's louter als incassobureau voor de netbeheerder functioneren, is dus niet terecht. Een afbetalingsplan dat niet realistisch is, heeft geen kans op slagen. Heel wat OCMW-medewerkers doen enorme inspanningen om zowel de sociale als de financiële situatie van mensen te achterhalen en goede oplossingen te vinden. Maar anderzijds is ook zeker de grootste netbeheerder bereid om naar aanvaardbare en realistische oplossingen te zoeken.

Wat is dan het probleem voor de OCMW's, zult u misschien denken?

Het OCMW kent heel wat mensen die door de netbeheerder worden doorgestuurd naar de LAC, niet. Dat betekent dat problemen van energiearmoede niet beperkt zijn tot de typische OCMW-klienten. De groep met problemen is groter maar niet gemakkelijk af te bakenen. Er zijn vele nieuwe OCMW-klienten, dus ook veel werk om hun dossiers te onderzoeken. In het voorjaar van 2008 verwachten de OCMW's nog veel meer problemen aangezien de commerciële leveranciers dan hun eindafrekeningen voor dit jaar versturen.

De VVSG vindt het prima dat de mensen op die manier de OCMW's vinden, maar het is zaak er gepast op te reageren. Zowel de VVSG als de OCMW's zijn altijd voorstander geweest van een meer proactieve LAC-werking waarbij het niet betalen van een energiefactuur vaak het signaal is van onderliggende problemen. Dat betekent ook dat het OCMW op een kwaliteitsvolle manier moet kunnen nagaan wat er aan de hand is. Een doorgedreven sociaal onderzoek is dan nodig. De VVSG is de eerste om toe te geven dat het vandaag, bij gebrek aan middelen en aan mankracht, niet in alle OCMW's mogelijk is.

In tegenstelling tot wat soms beweerd wordt, is de oorzaak zeker niet alleen een gebrek aan visie of een gebrek aan uniforme werkwijze, maar wel een gebrek aan personeel. Daarbij komt nog dat een armoedebeleid ambitieuzer moet zijn dan een proactieve LAC-werking. Een dossier op een LAC is een signaal, maar vaak pas een beginpunt. Heel vaak hebben mensen die hun energiefactuur niet kunnen betalen, heel wat andere schulden. Omgekeerd hebben mensen die hun kredietovereenkomst niet meer kunnen betalen, vaak problemen om hun energiefactuur te betalen. Het gaat dus verder dan energiearmoede maar heeft ook met schuldenlast te maken. Dat thema kwam al veel aanbod in het parlement, voor de dienstverlening

kijkt men terecht naar de OCMW's, maar die krijgen geen euro extra steun.

De OCMW's sluiten alleen al met Eandis zo'n 1700 afbetaalplannen per maand af. Dat is maar een fractie van alle afbetaalplannen. Steeds meer mensen hebben schulden. De toestand is niet langer houdbaar voor de OCMW's. OCMW's krijgen geen bijkomende steun maar moeten wel alle opdrachten op een kwaliteitsvolle manier blijven uitvoeren. Dat is niet meer mogelijk.

Wij zijn zeer verheugd dat een aantal parlementsleden dit probleem vorige week tijdens de plenaire vergadering aan de minister heeft voorgelegd en onze vraag naar ondersteuning is bijgetreden. We zijn echter zeer teleurgesteld door het antwoord van de minister die zegt dat de OCMW's de opdrachten maar moeten financieren met de middelen uit de federale energiefondsen. Dat argument houdt geen steek. De OCMW's krijgen sinds 2002 inderdaad een subsidie uit de federale energiefondsen. Die subsidie is aanzienlijk, dit jaar iets meer dan 42 miljoen euro. Ongeveer 69 percent van dat bedrag wordt besteed aan personeel dat mensen met problemen moet begeleiden. Het ander deel is bedoeld voor financiële hulp aan mensen die hun rekening niet kunnen betalen.

Meer dan de helft van de OCMW's kan met dat geld een halftijdse maatschappelijke werker financieren. Ongeveer een vierde kan een voltijdse kracht financieren. Ongeveer vijf percent van de OCMW's, in de grote en de centrumsteden, kan daar dan vijf, acht tot tien mensen mee financieren. Wat de financiële hulpverlening betreft, krijgt 70 percent een subsidie van minder dan 10.000 euro.

De cijfers spreken voor zich: 83 percent van de OCMW's kan met de middelen uit de federale energiefondsen een halftijdse tot een voltijdse kracht financieren en meer dan 70 percent van de OCMW's krijgt daar tot 10.000 euro bovenop voor financiële steun en preventie. De problemen nemen toe en toch verwacht het Vlaamse beleid dat de OCMW's daarmee drie dingen doen: de LAC-werking, de schuldbemiddeling en de begeleiding van mensen met energieproblemen. En dit moet dan ook op een kwaliteitsvolle manier gebeuren of de OCMW's zijn kop van jut. Dit is echter niet meer mogelijk en de hulpvrager is het slachtoffer van het tekort aan middelen. Ook nu geven OCMW's al veel eigen middelen aan de opdrachten, maar ook die volstaan niet langer.

De middelen uit de energiefondsen komen alleen maar meer onder druk te staan. Vandaag is er nog

een onbenut bedrag, maar dat is te wijten aan de situatie in Wallonië en Brussel waar de liberalisering nu pas begonnen is. Vanaf 2008 worden ook daar grote problemen verwacht met nog meer druk op de energiefondsen.

Kortom, we drukken hierbij de uitdrukkelijke wens uit dat de noodkreet van de OCMW's serieus wordt genomen en dat het zich uit in een realistische ondersteuning. Zo kan de Vlaamse overheid werk maken van een echte schuldhulpverlening en bij uitbreiding armoedebeleid.

Tot slot wil ik het nog hebben over de gratis energie. Sprekers op de vorige hoorzitting hebben gewezen op de beperkingen van de maatregel. Het doel wordt niet gehaald. Of men de maatregel handhaaft, hervormt of afschaft is in hoofdzaak een politiek ideologische kwestie. We denken wel dat het mogelijk moet zijn om een tussenoplossing te vinden tussen de twee ideologische uitersten van gratis energie tot energie tegen de marktprijs. Daarbij moet men iedereen het recht garanderen op een realistische minimumhoeveelheid aan energie en dat minimum moet tegen een voor iedereen toegankelijke prijs beschikbaar zijn.

Daarbij aansluitend wil de VVSG wijzen op de ongelijke behandeling van de rusthuisbewoners. In principe moeten ze ook een aandeel gratis energie kunnen krijgen, maar de leveranciers kennen dat niet toe. De VVSG heeft dat probleem aangekaart bij de ministers Vanackere en Crevits. Zowel minister Peeters als minister Crevits hebben bevestigd dat ook de rusthuisbewoners van de maatregel moeten kunnen genieten. De VVSG dringt aan op een snelle implementatie van de gelijke behandeling.

De heer Eloi Glorieux: Bevattelijke informatie over de vrije energiemarkt is schaars, zeker voor mensen die hun weg moeilijk vinden naar de moderne communicatiemiddelen. Welke initiatieven ondernemen de OCMW's om de laagdrempelige informatie ter beschikking te stellen? Zijn er folders? Komen die terecht bij de juiste personen? Hoe gebeurt dat?

In vele gevallen zijn de termijnen in de afbetalingsplannen nogal kort. Mensen die schulden opgebouwd hebben, worden vaak verplicht om in maximum drie keer de schuld terug te betalen. Dat is in vele gevallen moeilijk. Klopt dat? Wat is de redenering erachter? Kunnen de OCMW's zich niet iets soepeler opstellen?

De verschillende OCMW's besteden de gelden uit het Sociaal Energiefonds op heel diverse wijzen. Wat is

de visie van de VVSG daarop? Is de vereniging het ermee eens dat een duidelijkere lijn nodig is, niet alleen voor de efficiëntie, maar ook voor de transparantie?

Mevrouw Nathalie Debast: De informatie-initiatieven van de OCMW's zijn heel verschillend. In de grote steden, Antwerpen en Gent, is er een energiecel. Ik kan me voorstellen dat zij wel leesbare en betrouwbare informatie onder de vorm van brochures ter beschikking stellen. In kleinere OCMW's is dat niet het geval. Is het trouwens wel een opdracht van het OCMW om die informatie op te stellen? Ze willen gerust folders in wachtruimtes leggen, dat gebeurt nu ook al. Ik weet niet of de OCMW's de best geplaatste instantie zijn om folders op te stellen. Dat is eerder een taak van de VREG of andere (VREG: Vlaamse reguleringsinstantie voor de elektriciteits- en gasmarkt). Als de mensen bij het OCMW belanden, zijn er vaak al problemen. Het is goed om de mensen in een eerder stadium te informeren zodat problemen vermeden kunnen worden. Niet alleen het OCMW moet de doelgroep informeren. Maatschappelijke werkers zullen natuurlijk altijd nagaan of cliënten datgene krijgen waar ze recht op hebben. Ook dat vergt tijd en inspanning.

Het is zeker geen algemeen principe dat schulden in drie keer moeten worden afbetaald. Het is het eerste dat ik ervan hoor. Algemene richtlijnen op dat vlak zijn trouwens niet efficiënt. Het is essentieel dat de dossiers individueel bekeken worden. De VVSG en de OCMW's zijn geen voorstander van een algemene richtlijn, dit druist in tegen hulpverlening op maat.

Het klopt dat het kleine deeltje financiële steun aan de OCMW's uit het Sociaal Energiefonds heel divers aangewend wordt. De regelgeving sluit dat ook niet uit. De enige voorwaarde is dat de bijdrage uitgekeerd wordt aan een persoon die ook energieschulden heeft. De middelen kunnen in dat geval dus ook aangewend worden voor bijvoorbeeld de betaling van een ziekenhuisfactuur. Dat staat trouwens in de memorie van toelichting van de wet.

De VVSG heeft er niets op tegen dat de beperkte middelen wel degelijk aangewend worden voor energie. Dan zal de voornoemde ziekenhuisfactuur wel met andere middelen betaald moeten worden. Het is dus enkel een verschuiving van het probleem.

De heer Kurt De Loor: Dossiers die op de LAC komen, gaan vaak over mensen die nog geen cliënt zijn bij een OCMW. Er moet dus gewerkt worden aan een proactieve werking van de LAC's. Pleit de spreker

voor afsluiting na een grondig sociaal onderzoek? Nu gebeurt dat vaak niet omdat het geen OCMW-klanten zijn. Wil de spreker dat het door het Gemeentefonds betaald wordt of pleit ze voor meer middelen voor de LAC-werking van het OCMW? Pleit de spreker voor een gids met goede voorbeelden voor de LAC's?

Er zijn al tal van initiatieven genomen opdat de gratis energie ten goede zou komen aan de rusthuisbewoners zelf. Heeft de spreker daar al positieve gevolgen van gezien? Wordt het ook in de OCMW-rusthuizen toegepast?

Mevrouw Nathalie Debast: De regelgeving bepaalt dat de energie enkel na een sociaal onderzoek kan worden afgesloten. Niemand ziet afsluiting als een oplossing van een probleem. Het spreekt voor zich dat eerst nagegaan wordt wat de financiële en sociale situatie van de betrokkenen is. Afsluiten is een uitzondering, maar in sommige gevallen is het een hefboom voor hulpverlening. Ik heb het dan niet over een effectieve afsluiting maar over een beslissing tot afsluiting.

Beslissingen tot afsluiting zullen altijd een voorwaardelijke clausule hebben. Mensen krijgen de tijd om te reageren op een aanbod uit de hulpverlening. In vele gevallen doen ze dat ook en dan kan er alsnog aan een oplossing worden gewerkt. Het zou beter zijn om eerder in te grijpen, vandaar ons pleidooi voor een meer proactieve werking. Daarvoor hebben de OCMW's meer ondersteuning nodig.

Een proactieve werking vereist een rechtstreekse financiering van de OCMW's. Het is niet goed om middelen uit het Gemeentefonds te putten want dan zal een andere taak, betaald met die middelen, sneuvelen. De behoeften zijn sowieso al veel groter dan de middelen. Als de Vlaamse overheid opdrachten geeft aan een OCMW, toch wel een aparte rechtspersoon, moet ze ook zorgen voor een rechtstreekse financiering van de rechtspersoon. Slechts zo is er zekerheid dat de opdracht kwaliteitsvol wordt uitgevoerd.

Wij zijn niet tegen de ontsluiting van goede praktijken bij de LAC's, maar dan moet wel eerst een objectieve analyse uitgevoerd worden van hun huidige werking, waarbij zowel rekening wordt gehouden met de mensen die ervoor moeten verschijnen als met de OCMW's en de distributienetbeheerders.

Op dit moment kan in de OCMW-rusthuizen geen gebruik gemaakt worden van de gratis energie. Minis-

ter Peeters erkende het probleem al in een antwoord op een parlementaire vraag maar de kwestie is intussen nog niet geregeld, hoewel hiermee een verhoging van de door het OCMW gevraagde dagprijs kan vermeden worden.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Wordt de in de motie gevraagde maximumtermijn van 30 dagen voor de plaatsing van een budgetmeter ook werkelijk gehaald?

Wat de gratis energie in rusthuizen betreft, is er wel degelijk nog werk aan de winkel. Ik herinner aan het teleurstellende antwoord van minister Crevits op mijn vraag van 3 juli. Het parlement moet zich daar blijven voor inzetten, want de doorrekening ten gunste van de OCMW's zou geld vrijmaken voor een betere ondersteuning van de LAC's.

Ik sluit mij tot slot aan bij het getuigenis dat de OCMW's en de LAC's vandaag zeer goed werk leveren. Het kritische krantenartikel in De Morgen lijkt gebaseerd te zijn op een interview met mevrouw Clymans. Kan zij dit toelichten?

De voorzitter: Voor dat laatste verwijs ik naar de regeling van de werkzaamheden.

Mevrouw Nathalie Debast: De huidige plaatsingstermijn bedraagt 60 dagen en wordt door de meeste netbeheerders gehaald. Maar wij blijven voorstander van een veel kortere termijn.

Minister Crevits liet ons per brief weten dat zij aan de VREG gevraagd heeft om na te gaan bij de leveranciers of, en zo ja waarom, de toekenning van gratis kWh aan rusthuizen wordt geweigerd. Zij beloofde daarbij ook aan te dringen op een regeling voor de rusthuizen en hun bewoners, en samen met haar collega van Welzijn na te gaan of het aangewezen is om bij rusthuizen en andere verzorgingsinstellingen de aandacht te vestigen op de toekenning van gratis kWh. Wij hebben dit geïnterpreteerd als een ondersteuning door de minister van ons standpunt ter zake.

De heer Tom Dehaene: Ook ik concludeer dat veel OCMW's goed werk leveren, al ontken ik niet dat het hier en daar mis kan gegaan zijn. Met de enkele duizenden federale euro's kunnen zij hooguit twee klanten per jaar helpen, wat zeker niet genoeg is.

Preventie is inderdaad het allerbelangrijkste. Het LAC is niet het beginpunt, zoals mevrouw Debast zegt, maar het eindpunt, na OCMW, CAW (Centra Algemeen Welzijnswerk) enzovoort. Ik pleit er dan ook voor dat de signalen sneller aan de OCMW's

worden doorgegeven, ook al vergroot daardoor de werklast.

Welke rol ziet de spreker voor de OCMW's bij een eventuele wijziging van de verdeling van de gratis kWh? Is het bijvoorbeeld denkbaar dat elk OCMW een aantal kWh te verdelen krijgt over zijn cliënteel? Of verkiest u gewoon bijkomende middelen?

Energieschulden komen inderdaad zelden alleen. Ik verwijs naar wat er al bestaat in budgetbegeleiding en -beheer, en schuldbemiddeling. Het is belangrijk dat we eerst daar zicht op hebben. Pas dan kan Vlaanderen beslissen om extra middelen in te zetten. Dat alleen doen voor de LAC's lijkt mij problematisch. Hoe staat het trouwens met de vastlegging van de federale middelen daarvoor? Groeien ze volgens het verbruik of gaat het om een vast bedrag? Misschien moet het eventuele signaal dat de LAC-middelen ontoereikend zijn, ook aan het federale niveau worden doorgegeven.

Het is misschien de moeite waard om te onderzoeken of budgetmeters niet kunnen geïnstalleerd worden op vraag van de gebruiker. Zou u, tot slot, bijkomende middelen besteden aan gratis kWh of aan preventie?

Mevrouw Veerle Heeren: Niet elke ervaring met het OCMW is even succesvol en gedreven als de uiteenzetting van mevrouw Debast. Preventie is inderdaad erg actueel. Maar is het zinvol dat OCMW's met cheques van 75 of 100 euro voor een vrij brede doelgroep sinterklaas spelen? Of zijn er andere mechanismen die mensen beter en sneller kunnen helpen?

Mevrouw Michèle Hostekint: Ik ben het volledig eens met het pleidooi voor preventie van de spreker, waarbij het LAC een eind- en geen beginpunt is. Het genoemde krantenartikel heeft de verdienste het probleem weer onder de aandacht te hebben gebracht. Iedereen kent OCMW's en LAC's die goed werk leveren, maar de verhalen uit De Morgen zijn wel waar. Een objectieve doorlichting is wenselijk, met het oog op een uniforme werkwijze.

Mevrouw Nathalie Debast: Uiteraard bedoelen ook wij dat het LAC niet het beginpunt mag zijn, maar soms is het vandaag wel zo, zeker voor wat de rol van de OCMW's betreft.

Over de rol van de OCMW's bij de verdeling van de gratis kWh moet ik eerst de achterban raadplegen, maar op het eerste gezicht denk ik niet dat dit de oplossing zal zijn. Ten eerste passeert niet iedereen via het OCMW en bovendien zou men de korting in de vorm van geld moeten verstrekken, terwijl de

tijd dat het OCMW mensen alleen hielp met geld, voorbij moet zijn. Minstens even belangrijk zijn de maatschappelijk werkers die begeleiden en emanciperen zodat mensen na een tijd (weer) op eigen benen kunnen staan.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Hier is sprake van een misverstand. Het punt is dat rusthuisbewoners vandaag geen gratis kWh ontvangen. Mijn pleidooi bestond erin dat technisch te regelen zodat het wel gebeurt, waardoor de vrijgekomen middelen in de LAC's kunnen geïnvesteerd worden.

Mevrouw Nathalie Debast: Uiteraard moet de gratis hoeveelheid energie voor de rusthuisbewoners aan die bewoners ten goede komen, al dan niet via het OCMW.

Wat de federale energiefondsen betreft: het zijn de leveranciers – en niet de federale overheid zelf – die geld vrijmaken en dat gebeurt via technisch ingewikkelde formules. Die bedragen zijn geïndexeerd, maar het precieze jaarlijkse saldo is nooit vooraf bekend. Het zit tot nu toe wel altijd in dezelfde grootteorde.

Bijkomend geld moet in elk geval gaan naar hulpverlening en preventie. Ten aanzien van mevrouw Heeren merk ik op dat vandaag iedereen voelt dat de energieprijzen stijgen. Als het OCMW over een budget beschikt om een op een of andere wijze afgebakende grote groep in zijn gemeente te helpen op dit vlak, kan het juridisch daartoe beslissen. Het beleidsmatige aspect is een politieke kwestie. De schaarse middelen moeten natuurlijk in eerste instantie ten goede komen aan wie ze het meest nodig heeft. Dat is ook onze fundamentele bedenking bij het stookoliefonds.

Wat het artikel in De Morgen betreft, hebben wij ondertussen vernomen dat sommige voorbeelden door de journaliste zelf uit verband werden getrokken. Meer analyse in de toekomst is zeker wenselijk. Meer uniformiteit kan nagestreefd worden inzake procedures, maar niet in de individuele behandeling van cliënten, daar moet hulpverlening op maat van de cliënt centraal staan.

3. UITEENZETTING DOOR MEVROUW MAGDA DE MEYER

Mevrouw Magda De Meyer, voorzitter consumentenorganisatie Verbruikerssateljee: De energiefactuur weegt zwaar op het inkomen van mensen met een laag of een bescheiden inkomen. Dit blijkt uit cijfergegevens van de VREG over het jaar 2006. Veel men-

sen kunnen hun energiefactuur niet meer betalen. Meer dan 70.000 gezinnen verkregen een afbetalingsplan, dat door bijna een op drie niet werd nageleefd. Ze zijn ook vaak niet haalbaar in de vorm waarin zij door de leveranciers zijn bedongen. Toch worden mensen gedwongen ze te aanvaarden.

De al doorgevoerde en nog aangekondigde prijsverhogingen zullen ervoor zorgen dat nog meer mensen in de problemen geraken, zeker mensen die leven van een vervangingsinkomen of die er alleen voor staan met kinderen. Ook in de toekomst valt geen verbetering te verwachten. Op mondiaal niveau stijgt de vraag naar energie en energiebevoorrading spectaculair. Meer dan ooit is de vraag hoe we ervoor kunnen zorgen dat energie als een basisgrondrecht voor iedereen kan gelden en hoe we dit in de praktijk kunnen realiseren.

De vraag die hier vandaag voorligt, is of de regeling van gratis 100 kilowattuur per gezin en inwonend gezinslid, een oplossing vormt. Ik herinner eraan dat bij de invoering van de 100 kilowattuur gratis elektriciteit, deze op vraag van de Gezinsbond gemoduleerd werd. De bond wees er toen terecht op dat gezinnen met kinderen natuurlijk meer verbruiken dan iemand die alleenstaande is.

De doelstelling bestond er in om iedereen in Vlaanderen een basisrecht op elektriciteit te garanderen. De leverancier zou dit rechtstreeks verrekenen in de factuur. De leveranciers wentelen deze kosten echter af op de netbeheerders, die ze op hun beurt afwentelen op de consument zelf. De consument krijgt dus een beperkt pakket gratis energie maar betaalt meer voor de rest. De gedachte daarachter was dat dit het verbruik zou temperen. Die ecologische bedoeling is waarschijnlijk niet geslaagd. In een enquête van het Vlaamse Energieagentschap gaf 93% aan dat de gratis stroom geen invloed had op het verbruiksgedrag.

Naast het ecologische aspect was uiteraard vooral het sociale aspect belangrijk. De gratis kWh voor iedereen moest ervoor zorgen dat vooral armere gezinnen het meest zouden genieten van de maatregel. Dat was trouwens een vraag van de armoedeorganisaties, die geen specifieke maatregelen wensten voor arme mensen maar algemene maatregelen voor iedereen waar vooral de armsten baat bij hadden, kwestie van stigmatisering tegen te gaan.

Wat blijkt? Mensen met een laag energieverbruik en gezinnen met veel kinderen genieten het meest van de maatregel. Dat dit niet altijd arme mensen zijn is zeker zo (het kinderrijke doktersgezin met een goed

geïsoleerde woning en een beperkt aantal energiezuinige toestellen zal hier ook van profiteren) maar dat dit ook over arme mensen gaat is eveneens zo (het kinderrijke allochtone gezin in zijn tochtige woning dat vaak verouderde maar ook veel minder apparaten heeft).

De enquêtes van het Vlaamse Energieagentschap tonen immers aan dat de stijging van het energieverbruik in gezinnen voornamelijk te wijten is aan de toename van het aantal toestellen per huishouden. Het zijn precies de koopkrachtige gezinnen die zich meer toestellen kunnen aanschaffen. Nog uit die enquête blijkt dat het energieverbruik de laatste jaren is toegenomen bij respondenten met een gunstige financiële toestand en dat het de gezinnen zijn die in een open bebouwing wonen en eigenaars zijn, die de grootste elektriciteitsverbruikers zijn. Zeggen dat arme gezinnen met weinig kinderen de gratis stroom van de rijke gezinnen financieren, is dus wel wat kort door de bocht. Dat klopt niet.

Bovendien mag men van gezinnen die in slechte woningen wonen en energieverslindende verouderde apparaten hebben, geen tegemoetkomingen afnemen maar moet men juist daar bovenop structureel gaan werken om hen te helpen hun verbruik te rationaliseren. Wij pleiten voor een drastische uitbreiding van de gratis energieaudits om de oorzaken aan te pakken. Daarnaast moeten de investeringspremies worden opgetrokken, zeker ook voor kleinere werken, en veel meer gepromoot worden, zeker ook bij huurders.

Belangrijk voor ons als Verbruikersateljee is dat alle rechthebbenden op de gratis stroom die ook effectief krijgen, en daar knelt volgens ons het schoentje. Volgens het Vlaamse Energieagentschap kent twee derde van de Vlamingen de gratisstroomregeling. Maar als we kijken naar de lage inkomens, de laaggeschoolden en de 65+-ers, dan kent bijna de helft de regeling niet. Normaal gezien is de toekenning van de gratis stroom automatisch maar volgens de VREG wordt 25% van de gezinnen niet bereikt omdat de gegevens van het Rijksregister niet altijd kloppen met de gegevens van de netbeheerder. Als die gezinnen dus niet zelf stappen zetten, krijgen ze geen gratis stroom maar betalen ze wel mee aan het systeem, terwijl net die groep de genoemde laaggeschoolden en 65+-ers bevat. Dat is voor ons onaanvaardbaar, hier moet dringend iets aan gedaan worden en in elk geval moeten die gezinnen, eens het euvel ontdekt, hun rechten kunnen uitoefenen met terugwerkende kracht, eventueel te verhogen met smartgeld voor het geleden verlies.

Er is ook het probleem van huishoudelijke klanten die samen in een gebouw wonen. Er werd al gewezen op de rusthuizen maar wij menen – met Mieke Clymans – dat vooral voor de appartementen en kamers met één aansluitingspunt dringend een oplossing moet gezocht worden.

De openbaredienstverplichtingen worden door de netbeheerders met de vinger gewezen als oorzaak van het feit dat ze hun tarieven moeten verhogen. Het past hier om te zeggen dat de levering van gratis stroom al zes jaar geleden werd doorgevoerd. Dit nu als argument voor prijsverhoging gebruiken, lijkt ons sterk. De kosten van de openbaredienstverplichtingen maken trouwens maar 2% uit van onze energiefactuur en ongeveer de helft daarvan is voor de gratis kilowattuur, met andere woorden 0,94%. Dat kan bezwarend een doorslaggevend element in de facturering genoemd worden.

Als consumentenorganisatie zijn we erg bezorgd over al die prijsverhogingen van levensnoodzakelijke goederen en diensten. Maximumprijzen worden afgeschoten en de CREG (Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas) is gehandicapt om regulerend op te treden en de verhoging aan banden te leggen. In een dergelijke gedereguleerde markt waar de consument een speelbal is en de zwakste het slachtoffer is, is het absoluut noodzakelijk om de bestaande openbaredienstverplichtingen niet verder aan te tasten.

Wij pleiten voor het behoud van de gratis-kWh-regeling, die nog de enige vorm van soelaas is, zeker voor de zwaksten. De steeds hogere prijzen voor energie moeten ook als hefboom gebruikt worden om een echt REG-beleid te bepleiten. Als Verbruikersateljee pleiten we voor een grootschalige campagne en intensieve vormingspakketten, specifiek gericht op lage inkomens, met inschakeling van het OCMW en de ziekenfondsen, om duidelijk te maken waar de gratis kWh voor staat en hoe men zijn energiefactuur kan drukken.

Voor de rest zijn we als Verbruikersateljee blij met de verhoging van de minimumlevering van zes ampère en de uitbreiding van de winterperiode gedurende dewelke niet mag afgesloten worden. Wij vinden wel dat anno 2008 niemand nog mag worden afgesloten van het recht op energie, aangezien dit volgens ons inherent verbonden is aan een leven volgens de menselijke waardigheid. Voor het betalen van de kostprijs hiervan zit geld genoeg bij de energieproducenten, die vandaag net zoals gisteren veel winst maken.

Ten slotte willen we een verdere uitbreiding van de doelgroep van het sociaal tarief, waarbij dit niet meer gebonden wordt aan bepaalde categorieën maar wel aan een bepaald inkomen, zoals het OMNIO-statuuut. Maar hiermee zitten we op een federale bevoegdheid. Wat wel Vlaams is, is het statuut van de beschermde klant. Ook daar is uitbreiding mogelijk door voortaan nog alleen te kijken naar het inkomen, en ook daar pleiten we voor automatische toekenning.

Ons besluit is duidelijk. Energie is een sociaal grondrecht dat fundamenteel te maken heeft met de menselijke waardigheid. Het is de dure plicht van de overheid om tussenbeide te komen als dit grondrecht dreigt aangetast te worden.

De heer Bart Martens: Is het Verbruikerssateljee voorstander van een uitbreiding van het systeem naar aardgas- en/of stookolielevering?

Mevrouw De Meyer zegt dat in een welvarende samenleving als de onze geen afsluitingen meer zouden mogen voorkomen. Wat vindt zij dan van het verwachte besluit over sociale openbardienstverplichtingen, waarin zou staan dat bij budgetmeterklanten die hun budgetkaart lange tijd niet meer hebben opgeladen, ook de tien ampèrebegrenzer kan uitgeschakeld worden? Is het Verbruikerssateljee betrokken bij de advisering en heeft het nog bijkomende suggesties voor de verruiming van de sociale bescherming?

Mevrouw Magda De Meyer: Uiteraard zijn wij voorstander van een basispakket voor aardgas en stookolie. Daar is zeker nog veel werk aan de winkel.

Het Verbruikerssateljee is niet geraadpleegd over het besluit en vindt de genoemde maatregel onaanvaardbaar. Iedereen op het werkveld is het erover eens dat de budgetmeter een wezenlijk instrument is. Het is niet te begrijpen wat de commerciële leveranciers belet om er op aanvraag een ter beschikking te stellen. Ze maken in al hun blaadjes toch reclame voor REG? De budgetmeters kunnen veel meer gebruikt worden in een echt beleid voor rationeel energieverbruik, voor alle mensen die preventief willen werken aan het onder controle houden van hun factuur.

De heer Tom Dehaene: Ik ben het eens dat 25% ongeinformeerde mensen veel te veel is. Of dat percentage gelijk staat met het aantal mensen dat de korting niet

krijgt, is nog iets anders, maar het blijft hoog. Ik ben het niet eens over andere zaken zoals het smartgeld.

Waarvoor kiest u als er naast de 100 kWh gratis elektriciteit nog iets extra mogelijk is? Bijkomende gratis kWh of preventiemaatregelen?

Mevrouw Magda De Meyer: Extra geld zou ik investeren in preventie, zoals energiescans en andere maatregelen om de energiefactuur structureel te verlagen. Maar dat moet dan wel bovenop het behoud van de gratis kWh komen. Vlaanderen moet zijn verantwoordelijkheid nemen. Het is eigenaardig dat het gewest niets zet tegenover het federale energiefonds, terwijl het wel over de bevoegdheden ter zake beschikt.

De heer Eloi Glorieux: Ik ben het volledig eens met het betoog van mevrouw De Meyer. Ik ben voorstander van de uitbreiding van zowel de sociale als ecologische dienstverplichtingen. Dat is nodig om de aberraties van de vrijgemaakte markt bij te sturen. Hoe staat u tegenover de vraag van de armenbeweging om de 100 kWh niet alleen te behouden maar uit te breiden?

Mevrouw Magda De Meyer: Wij zijn uiteraard voorstander van het optrekken. Als ik voor het dilemma wordt geplaatst, kies ik eerst voor structureel werken. Maar in het rijke Vlaanderen hoeft die keuze volgens mij niet gemaakt te worden.

Mevrouw Veerle Heeren: Ook in het rijke Vlaanderen zijn de middelen beperkt. Iedereen is het eens met het bevredigen van de basisbehoefte aan energie. De vraag is of gratis 100 kWh het juiste middel is. Er is om te beginnen de in verhouding hoge administratieve kostprijs en bovendien kunnen we nog altijd niet garanderen dat iedere Vlaming ontvangt waar hij recht op heeft.

De heer Felix Strackx: U bepleit het behoud van het basispakket voor iedereen. Heeft dat veel zin als de mensen uiteindelijk toch de rekening betalen, ook die van het basispakket? Volgens mij heeft dit alleen zin als alleen wie het echt nodig heeft, gratis elektriciteit ontvangt, want dan betaalt de hele andere groep.

Mevrouw Magda De Meyer: Een gratis pakket van 100, 200 of 300 kWh maakt een wezenlijk verschil voor mensen met een laag inkomen. Voor hen is die solidarisering heel belangrijk. De afwenteling op alle

consumenten is de verantwoordelijkheid van de producenten.

4. UITEENZETTING DOOR MEVROUW ANNEMIE DRIESKENS

Mevrouw Annemie Drieskens, Gezinsbond: De gratis hoeveelheid elektriciteit en de gezinsmodulering daarbij zijn zaken waar de Gezinsbond enkele jaren geleden voor gevochten heeft. Het betreft een ondersteuningsmaatregel die ervoor zorgt dat alle gezinnen het recht genieten van een gewaarborgde minimale levering. De berekening per persoon ondersteunt het gegeven dat gezinnen met meer kinderen meer elektriciteit nodig hebben. Het voordeel wordt ook relatief groter bij zuinig verbruik.

De Gezinsbond antwoordt bevestigend op de vraag of het een sociale maatregel betreft. De hoge energieprijzen vormen een aanslag op het budget van alle gezinnen. Het aantal gezinnen dat bij het OCMW moet aankloppen omdat men zijn energiefactuur niet langer kan betalen, steeg het afgelopen jaar met 50%. Het is daarom belangrijk dat gezinnen met kinderen ondersteund worden en de gratisstroomlevering zorgt daarvoor. Het aantal gezinnen dat moeilijkheden krijgt met betaling, zal nog toenemen. Afschaffing zou dus op een wel bijzonder slecht moment komen.

De cijfers van de VREG (Marktmonitor) leggen de relatie tussen het verbruikersprofiel, de gezinssamenstelling en de effectieve korting. Uit een diagram blijkt dat alle gezinnen met kinderen een voordeel doen, behalve de grootverbruikers en gezinnen die verwarmen met elektriciteit. Mensen met een laag verbruik en een groot aantal kinderen doen het grootste voordeel, en precies dat is voor de Gezinsbond een sociale doelstelling. De cijfers van de VREG bevestigen trouwens dat gezinnen met kinderen meer nood hebben aan elektriciteit dan alleenstaanden. 28% van de eenpersoonsgezinnen verbruikt maximaal 2000 kWh, terwijl dat bij gezinnen met vier personen of meer, slechts 5% is. De gezinsdimensie van de maatregel moet daarom behouden blijven.

Gezinnen met een laag inkomen wonen vaak in een huis met een slechte isolatie of met elektrische verwarming. Ze beschikken over verouderde, energieverblindende toestellen en moeten zich vaak op de huurmarkt begeven. Daardoor hebben ze weinig impact op de accommodatie. Anderzijds hebben

gezinnen met een hoog inkomen vaak meer elektrische toestellen en zijn zij daardoor ook vaak grotere verbruikers. Die stellingen kloppen allemaal, maar er is op dit moment wel te weinig cijfermateriaal voorhanden om een duidelijke relatie te leggen tussen inkomen en verbruik.

De reeds eerder genoemde VREG-bevraging leert dat 30% van de gezinnen maximaal 3000 kWh verbruikt. Bij gezinnen met een laag inkomen (minder dan 1000 euro per maand) is dat 50%. Gezinnen met een hoog inkomen (meer dan 2500 euro per maand) zijn veeleer grootverbruikers. Hoewel die cijfers niet wetenschappelijk gefundeerd zijn, geven ze wel een indicatie. Ze ontkrachten de stelling dat gezinnen met een laag inkomen meer energie verbruiken dan een gemiddeld gezin en zo meer betalen voor de gratis levering.

De afschaffing van de gratis levering vormt in elk geval geen oplossing voor de problemen van gezinnen met een laag inkomen. Het betekent alleen een achteruitgang voor alle gezinnen. De Gezinsbond pleit voor bijkomende ondersteunende maatregelen die gezinnen in staat stellen hun energieverbruik te beperken.

Wat de ecologische doelstelling betreft, zorgt de gratis levering wel degelijk voor een correcte prijsstructuur, want de kostprijs van het gratis basispakket wordt verrekend in de hogere verbruiksschijven. De Gezinsbond heeft geen probleem met het feit dat deze maatregel betaald wordt door gezinnen. Men bekomt zo een prijsstructuur waarbij het voordeel van de gratis hoeveelheid stijgt naarmate men minder verbruikt. Het is wel zo dat de gratis levering niet blijkt te leiden tot een daling van het verbruik, maar ook niet tot een stijging, wat wel het geval zou zijn bij een gelijkwaardige algemene prijsdaling. In dat laatste geval zouden de grootverbruikers het grootste relatieve voordeel hebben gehad.

Voor een echte daling van het verbruik zijn andere maatregelen nodig. In dat kader nam de Gezinsbond, in samenwerking met minister Crevits, alvast een energieconsulent in dienst om de gezinnen aan te moedigen hun verbruik te verminderen.

Soms worden de hoge foutenlast en de aangerekende administratieve kosten aangevoerd als argument om de maatregel af te schaffen. De Gezinsbond is het daar niet mee eens en pleit ervoor om te werken met correctere gegevens door het tijdsverloop tussen het moment waarop de foto van de gezinssamenstelling

wordt genomen (1 januari) en de verrekening (1 mei) te verkleinen. In ons informaticatijdperk moeten er bovendien middelen zijn om over rechtstreekse informatie over de gezinssamenstelling te beschikken.

Naast de administratieve kost (geraamd op één miljoen euro) kost de maatregel 100 miljoen euro, betaald door gezinnen in ruil voor het recht op een hoeveelheid gratis elektriciteit.

De Gezinsbond betwijfelt of een eventuele afschaffing tot een prijsdaling zou leiden. Zullen de leveranciers en distributienetbeheerders de vrijgekomen marges behouden en extra winst creëren? Er liggen momenteel ook geen alternatieven op tafel, die een evenredig voordeel bieden aan alle gezinnen en bovendien de gezinsdimensie behouden.

Er is zeker nood aan extra middelen voor extra maatregelen voor de ondersteuning bij voorrang van kwetsbare gezinnen die in een slecht huis wonen en een te hoog verbruik hebben zonder dat ze daar zelf voor gekozen hebben. Er zijn mogelijkheden genoeg om in te grijpen in de huizenmarkt. Verder bepleiten wij maatregelen om de elektrische verwarming te vervangen. Betere informatiedoorstroming kan de foutmarge en de administratieve kosten doen dalen. Gezinnen moeten ook beter geïnformeerd worden over de prijsstructuur en de energiefactuur. Ik beklemtoon dat dit voor de Gezinsbond extra maatregelen zijn.

Wij zijn voor het behoud van de gratis stroom, want zij vormt een voordeel voor alle gezinnen met kinderen in functie van hun kinderlast. Voor ons hebben alle gezinnen recht op een basishoeveelheid elektriciteit. Wij zijn zeker niet tegen verbetering of verhoging. Maar waar wij zeker niet in meegaan is het denkspoor – dat beschreven wordt in een artikel van de voorzitter in De Standaard – om het recht van gezinnen op de basishoeveelheid gratis elektriciteit waar zij zelf voor betalen om te zetten in een belasting van de gezinnen om energiebesparende maatregelen te treffen voor een welbepaalde groep. De gratisstroommaatregel wordt immers door de gezinnen zelf betaald. Als de gratis stroom vervangen wordt door een alternatief dat niet meer alle gezinnen ten goede komt, dan gaan heel wat gezinnen extra blijven betalen, terwijl ze hun recht op gratis stroom verliezen. Wij zien dat als een extra belasting.

De heer Tom Dehaene: Zou u bij het behoud van de maatregel bijkomende middelen investeren in een

verhoging van de gratis levering of in bijkomende inspanningen voor preventie in het algemeen of bij gezinnen?

Mevrouw Annemie Drieskens: Wij willen mee nadenken over de verbetering van het stelsel maar het komt er zeker op aan de kwetsbare gezinnen te ondersteunen om hun factuur te doen dalen. Daar moet dus bij voorrang de investering naartoe gaan, naast het behoud van de gratis levering.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Uw pleidooi voor het behoud van het systeem is zeer degelijk onderbouwd. Mocht het behouden blijven, zou u dan durven pleiten voor een inkomensgerelateerde bijdrage?

Mevrouw Annemie Drieskens: Daarmee zouden de administratieve problemen, die nu al worden aangehaald als argument voor de afschaffing, alleen nog groter worden. Voor we daar een uitspraak over kunnen doen, moeten we eerst over meer cijfers beschikken over de relatie tussen inkomen en verbruik.

Mevrouw Ann De Boeck, Gezinsbond: Het is heel moeilijk om de doelgroep af te bakenen. Het voordeel van het huidige systeem is juist dat het alle gezinnen ondersteunt in functie van de kinderlast. Ook veel niet-kansarme gezinnen worden vandaag geconfronteerd met een hoge energiefactuur. We mogen de grote middengroep niet vergeten.

De heer Bart Martens: Ook ik dank u voor het heldere pleidooi voor het behoud van de maatregel. Ik vind het goed dat de presentatie ook een aantal mythes de wereld uithelpt. Zo werd duidelijk aangetoond – met cijfers van de VREG – dat arme gezinnen zich sterk bewust zijn van hun energieverbruik en er alles aan doen om het te drukken.

Heb ik goed begrepen dat een afschaffing mogelijk niet zou leiden tot een prijsdaling omdat de marge zal ingepikt worden door de leveranciers?

Er zijn wel degelijk alternatieven uitgetekend door de VREG. Werden zij niet overgemaakt aan de Gezinsbond? Of vindt u ze niet toereikend?

Mevrouw Annemie Drieskens: Wij durven de prijsdaling in vraag stellen omdat er op dit ogenblik geen enkele garantie bestaat.

Alternatieven zijn voor ons alleen geschikt als zij een evenredig voordeel voor gezinnen opleveren en als ze

rekening houden met de samenstelling van het gezin. Bovendien moet het recht op gegarandeerde gratis minimumlevering behouden blijven.

Mevrouw Ann De Boeck: De gratis levering zit niet alleen aangerekend in de distributienettarieven maar ook in de vaste kosten van de leveranciers. De gevolgen van afschaffing beoordelen is enigszins koffiedik kijken.

Ik ken de alternatieven die zijn voorgesteld door de netbeheerders en de leveranciers. Het eerste ervan, het wegnemen van de gezinsdimensie met het oog op de vermindering van de administratieve kosten, is voor ons onbespreekbaar. Ze zijn alle van dat type en geen enkel biedt een fundamenteel ander concept.

De voorzitter: De bedoeling is niet de afschaffing. De minister mikt op verbetering en onderzoekt hoe dat kan gebeuren. Doel van de reeks hoorzittingen is onder meer te onderzoeken of er alternatieven zijn voor de maatregelen die vandaag voorliggen. De fundamentele vraag blijft hoe het geïnvesteerde bedrag het best en het meest efficiënt wordt ingezet, rekening houdend met de gezins-, sociale en ecologische dimensie. Een ander denkspoor zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat men de woning van kansarme gezinnen met kinderen gratis gaat isoleren in de plaats van gratis levering.

Blijkt er geen beter alternatief te bestaan, dan behoudt men gewoon het bestaande systeem. Maar eerst moet men alles durven onderzoeken, zonder taboes. Ik benadruk dat nog niets werd beslist.

Mevrouw Annemie Drieskens: Ik vestig er de aandacht op dat de gratis levering niet door de Vlaamse overheid wordt betaald maar door de gezinnen. Vandaar onze bezwaren tegen een omzetting van de betaling door gezinnen van een recht op een gratis hoeveelheid stroom naar een belasting voor een andere bestemming.

De voorzitter: Ik zie dit niet als een belastingverhoging. De vraag is hoe het bedrag het best wordt ingezet, als levering of bijvoorbeeld als bijkomende isolatie.

Mevrouw Annemie Drieskens: Uw alternatieve maatregel wordt wel betaald met middelen van de gezinnen.

De voorzitter: De vraag is of men daarvoor meer terug kan krijgen dan vandaag.

De verslaggevers,

Veerle HEEREN
Else DE WACHTER

De voorzitter,

Carl DECALUWE

BIJLAGEN

HOORZITTING ENERGIEARMOEDE
05.12.07

1. Sociale tarieven

In mei 2005 bond Test-Aankoop de kat de bel aan door aan te tonen dat de gangbare “sociale tarieven” in vele gevallen niet meer sociaal waren want gebaseerd op de tarieven van voor de liberalisering van de energiemarkt in Vlaanderen. In zeven op de tien onderzochte gevallen bleek dat de rechthebbenden op een sociaal tarief meer betaalden dan het meest voordelige tarief op de vrijgemaakte markt. (Bijlage 1: persbericht van 31 mei 2005).

Meer dan twee jaar en heel wat lobbywerk door Test-Aankoop later kwam eindelijk een regeling uit de bus. Nieuwe ministeriële besluiten zorgen er thans voor dat de sociale tarieven er eenvoudiger op geworden zijn (sinds 1 november 2007) en ze garanderen in de meeste gevallen een gevoelige prijsdaling voor kwetsbare consumenten. (Bijlage 2: Test-Aankoop Magazine nr. 514, november 2007, p.6)

Let op: Verschillende reacties bij het Contact Center van Test-Aankoop wijzen in de richting van facturatiefouten. Consumenten doen er goed aan hun factuur na te kijken. Indien men in 2006 en/of 2007 het sociaal tarief A of B voor gas genoot, dan blijkt vaak dat toch een jaarlijkse vergoeding werd aangerekend in weerwil van de reglementering voor sociale tarieven voor gas.

2. Gratis kWh

Ter gelegenheid van een tussentijdse evaluatie van de liberalisering van de energiemarkt in Vlaanderen, legde Test-Aankoop reeds de vinger op de wonde (persconferentie op datum van 01/04/2004).

Hierna volgt een uittreksel met betrekking tot het thema “gratis kilowatturen”:

“De gratis kWh in Vlaanderen zijn niet gratis.

Bij de invoering van deze maatregel in 2002 was het de producent die de gratis kWh betaalde. Het bedrag werd in mindering gebracht op het totaal van de tarieven, wat dus een reële verlaging van de facturen betekende. Ondertussen is de markt geliberaliseerd en zijn de kosteloze kWh absoluut niet meer gratis. Sinds januari 2004 ligt de last van de gratis kWh immers helemaal bij de distributie. De intercommunales kopen die gratis kWh voor hun klanten. De distributiekosten moeten echter berekend worden op basis van de reële kosten. De kosten voor de gratis kWh komen bovenop de totale werkingskosten van iedere intercommunale. Die hogere kosten vindt men terug in de distributieprij, wat dus betekent dat de klant... betaalt voor zijn gratis kilowatturen.

Voor Test-Aankoop kan die maatregel bijgevolg afgeschaft worden, aangezien hij de berekeningen aanzienlijk complexer maakt, zowel voor de leveranciers als voor de consumenten, en hij de tarieftransparantie op de markt helemaal niet ten goede komt.

Test-Aankoop kan dan ook de analyse bijtreden die Vlaams minister H. Crevits maakt ter zake in antwoord op enkele parlementaire vragen einde oktober 2007.

Test-Aankoop vraagt evenwel dat men zou nadenken over een maatregel naar de

kwetsbare gezinnen toe die moduleerbaar is op basis van volgende cumulatieve criteria:

- inkomenssituatie van het gezin;
- samenstelling van het gezin;
- reëel verbruik.

Vincent Labarre
Project Officer

Ivo Mechels
Diensthoofd Lobby & Pers

TESTAANKOOP

persbericht

Lid van het BEUC en van CI

Hollandstraat 13 1060 Brussel
tel: 02 542 35 35 fax: 02 542 33 67Voor inlichtingen: Ivo Mechels
Persdienst: 02-542 35 35

Brussel, 31 mei 2005

Sociaal tarief elektriciteit: allesbehalve sociaal?

Gealarmeerd door vragen van verontruste leden, analyseerde Test-Aankoop de sociale tarieven waarop een aantal mensen recht hebben. Die sociale tarieven blijken helemaal niet meer “sociaal” te zijn want gebaseerd op de tarieven van voor de liberalisering van de elektriciteitsmarkt. In zeven op de tien van de onderzochte gevallen blijkt het sociaal tarief duurder te zijn dan het meest voordelige tarief op de vrijgemaakte markt! Laat het nu precies deze mensen zijn voor wie het zo belangrijk is om de energiefactuur lichter te maken.

Test-Aankoop roept minister M. Verwilghen dan ook op om het systeem te herzien en raadt consumenten met een sociaal tarief aan te vergelijken met andere aanbiedingen van leveranciers en eventueel zelfs het sociaal tarief te weigeren.

Sociaal tarief: voor wie?

Het sociaal tarief is een tarief dat er op gericht is de energiefactuur te verlichten voor mensen met sociale moeilijkheden. Een ministerieel besluit legt maximumprijzen vast voor de levering van elektriciteit aan de beschermde residentiële klanten met een laag inkomen of in een kwetsbare situatie.

Er zijn heel wat consumenten die in aanmerking komen voor een specifiek sociaal tarief. In Vlaanderen gaat het over 4 % van de huishoudens, of ongeveer 100 000 gezinnen. Het Fonds bestemd voor de beschermde residentiële klanten beschikt over 15,97 miljoen euro.

Het gaat over mensen die zelf, of één van bij hen inwonende personen, een van de volgende tegemoetkomingen genieten:

- een leefloon;
- een gewaarborgd inkomen voor bejaarden;
- een tegemoetkoming aan mindervaliden;
- een tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden;
- een tegemoetkoming voor hulp van derden;
- een financiële sociale steun van een OCMW aan bepaalde personen ingeschreven in het vreemdelingenregister.

Sociaal tarief: hoeveel?

De vaststelling van het sociaal tarief behoort tot de bevoegdheid van de federale minister van Energie, M. Verwilghen. Het tarief is overigens identiek voor alle rechthebbenden, ongeacht de intercommunale waartoe zij behoren. Op dat vlak

bestaat er dus geen verschil tussen de intercommunales in de geliberaliseerde elektriciteitsmarkt.

Elke energieleverancier is verplicht om het sociaal tarief aan te bieden aan diegene die er om vraagt, op voorwaarde dat hij rechthebbende is.

Concreet biedt dit specifiek sociaal tarief volgende voordelen:

- geen vaste vergoeding voor het normale (enkelvoudig) uurtarief;
- 500 kWh gratis op jaarbasis;
- vrijstelling van de energiebijdrage;
- een prijs per kWh ten belope van € 16,52 bij normaal tarief alsook voor de daguren bij tweevoudig uurtarief, en € 8,32 voor de nachturen bij tweevoudig uurtarief (tarieven van mei 2005).

Sociaal tarief: toegepast in de praktijk!

Vele leden van Test-Aankoop maken gebruik van de rekenmodule om tarieven te vergelijken in de geliberaliseerde markt. Sommigen komen tot eigenaardige vaststellingen en vragen dan hulp aan Test-Aankoop.

Zo bijvoorbeeld het gezin met een gehandicapt kind, woonachtig in de Gentse regio (bediend door de intercommunale Imewo), met een jaarlijks verbruik van 4000 kWh tegen enkelvoudig tarief. Dankzij het sociaal tarief dat dit gezin geniet, betalen zij € 588,37. Indien dit gezin zich op de geliberaliseerde markt zou begeven, kan het bijvoorbeeld terecht bij Electrabel (aan standaardtarief) voor € 564,05 of bij de in hun geval goedkoopste leverancier, Citypower, voor € 487,04.

Met andere woorden indien dit gezin het sociaal tarief zou weigeren, kan het een besparing realiseren van minimum € 24 (Electrabel) tot maximum € 101 (Citypower).

Sociaal tarief: 78 gevallen onderzocht

Test-Aankoop analyseerde de sociale tarieven voor 6 verbruiksscenario's (van 1 200 kWh/jaar tegen normaal tarief tot 7 500 kWh/jaar waarvan 2 500 's nachts) bij 13 distributienetbeheerders, met andere woorden een totaal van 78 scenario's.

In 68 % van de gevallen (53 onderzochte scenario's) blijkt het sociaal tarief duurder te zijn dan het meest voordelige tarief op de geliberaliseerde markt!

Zelfs indien wordt uitgegaan van de standaardtarieven bij Electrabel en Luminus (veruit de minst interessante tarieven in de meeste verbruiksscenario's), zijn deze nog in 28 % van de gevallen (22 onderzochte scenario's) goedkoper dan het sociaal tarief.

Enkele voorbeelden.

Scenario 1: 3 500 kWh/jaar – 3 personen

Het sociaal tarief kost het gezin € 504,13. Het is voor dit gezin altijd mogelijk een lager tarief te vinden op de vrijgemaakte markt, welke ook de distributienetbeheerder is. De besparing die het gezin kan realiseren, schommelt tussen € 39 en € 96 volgens de netbeheerder.

Scenario 2: 5 000 kWh/jaar – 3 personen

Het sociaal tarief bedraagt € 755,68. Het is voor dit gezin altijd mogelijk een goedkopere leverancier te vinden. Volgens de netbeheerder kan het gezin tussen € 61 en € 169 besparen.

Scenario 3: 5 000 kWh/jaar waarvan 1 700 's nachts – 3 personen

Het gezin betaalt € 659,88 aan sociaal tarief. Bij de meerderheid van de netbeheerders kan het gezin een lager "geliberaliseerd" tarief vinden. Het zou een verschil maken van € 18 tot € 107.

Scenario 4: 7 500 kWh/jaar waarvan 2 500 's nachts – 4 personen

Het sociaal tarief kost het gezin € 1013,67. Dit gezin kan in elk geval (met uitzondering van PBE) een lager tarief vinden ongeacht de netbeheerder. Het maakt een verschil van € 2 tot € 195.

Sociaal tarief: het systeem moet herzien worden

Eén van de gratis-besluiten van Steve Stevaert kon destijds op veel bijval rekenen!

De gratis kWh die de toenmalige Vlaamse minister van Energie invoerde in 2002, wordt als volgt opgesplitst: 100 kWh per gezin met daarbovenop nog eens 100 kWh per gezinslid en per jaar. Alle Vlaamse gebruikers hebben er het genot van.

Inmiddels gebeurt de berekening van de sociale tarieven nog steeds op basis van de gangbare tarieven van vóór de liberalisering. In de praktijk levert dit een aberrante situatie op: in 68 % van de gevallen zijn de sociale tarieven duurder dan de tarieven die rechthebbenden kunnen vinden op de geliberaliseerde markt bij een goedkopere leverancier. Enkel gezinnen bestaande uit 1 of 2 personen met een laag verbruik doen er goed aan om te blijven opteren voor het sociaal tarief.

Test-Aankoop vindt het dan ook hoog tijd om het systeem van de sociale tarieven te herzien. Overigens dragen we allemaal bij tot het huidige achterhaalde stelsel: in België betaalt iedere verbruiker vandaag een bijdrage van c€ 0,03843/kWh om de sociale tarieven te financieren. En die bijdragen zijn zinloos geworden gezien de slechte rangschikking van de sociale tarieven in het geheel van de huidige elektriciteitstarieven.

Intussen raadt Test-Aankoop alle rechthebbenden op het sociaal tarief aan om wat ze nu betalen, te vergelijken met de tarieven die andere leveranciers aanbieden op de geliberaliseerde markt en desgevallend af te zien van hun sociaal tarief.

in het nieuws

Nieuwe sociale tarieven gas en elektriciteit!

Test-Aankoop klaagde in mei 2005 al aan dat de sociale tarieven voor elektriciteit en gas sinds de liberalisering van de sector helemaal niet meer sociaal waren. Zo was het geen zeldzaamheid meer dat voor een bepaalde consument het sociale tarief duurder uitviel dan een tarief van de vrijgemaakte markt! Vanzelfsprekend een onhoudbare situatie.

Dit is nu rechtgetrokken. Na onze tussenkomst bij de minister van Energie en na vestiging en onderzoek van de CREG (de federale regulator) zorgen nieuwe ministeriële besluiten er nu voor dat de sociale tarieven op een nieuwe leest worden geschoid. Ze worden eenvoudiger en garanderen in de meeste gevallen een gevoelige prijsdaling voor kwetsbare consumenten. Bekijk we dit van naderbij.

Elektriciteit

Het sociale tarief voorziet niet langer in een jaarlijkse vergoeding. Vroeger was dat ook al zo, maar alleen voor het enkelvoudig tarief. Nu verdwijnen dus ook de vergoedingen voor het tweevoudig tarief en het exclusief nachttarief. De prijs per kWh werd tevens sterk verminderd.

Helaas verdwijnen ook de 500 gratis kWh die "sociale" klanten genoten. In Vlaanderen blijven de 100 gratis kWh per gezin en

per gezin wel bestaan voor de kwetsbare groepen, hetgeen in België natuurlijk een discriminatie in het leven roept.

Nog een nieuwigheid is dat de nieuwe sociale tarieven niet meer maandelijks geïndexeerd worden zoals vroeger het geval was. Ze liggen nu vast voor periodes van 6 maanden, gaande van 1 augustus tot 31 januari en van 1 februari tot 31 juli.

Met de nieuwe prijzen dalen de facturen van deze klanten allemaal vrij sterk, behalve voor de kleine verbruiker (1 200 kWh per jaar). Voor die laatste compenseert de prijsdaling per kWh onvoldoende de verdwijning van de 500 gratis kWh. In die gevallen stijgt de

prijs met zo'n 10 % in Wallonië en Brussel. In Vlaanderen krijgt een eenpersoonsgezin nog steeds 200 kWh gratis, waardoor het nieuwe sociale tarief 15 % goedkoper is dan het oude.

Voor verbruiksscenario's van 3 500 tot 5 000 kWh/jaar met enkelvoudig tarief ligt de prijsdaling tussen 24 % en 28 % in Wallonië en Brussel en bedraagt ze meer dan 33 % in Vlaanderen.

Bij tweevoudig tarief (3 500 tot 7 500 kWh/jaar) leveren de nieuwe tarieven zo'n 15 % à 20 % besparing op tegenover de oude in Brussel en Wallonië. In Vlaanderen liggen die percentages tussen 26 % en 28 %.

Bij 20 000 kWh/jaar (elektrische verwarming) schommelt de daling tussen 25 % (Brussel en Wallonië) en 28 % (Vlaanderen).

Gas

Het nieuwe sociale tarief is erg simpel: geen vergoeding en 3 eurocent per kWh. Er is geen onderscheid meer tussen de tarieven A (warm

1 november

Zowel voor elektriciteit als voor gas hadden de nieuwe tarieven in voege moeten treden op 1/8/2007. Maar gezien de latijdsige publicatie in het Staatsblad gelden (vrij ingewikkelde) overgangsmatregelen. De nieuwe tarieven zullen vanaf 1/11/2007 ingaan. Voor de periode tussen 1/8/2007 en 31/10/2007 rekenen de leveranciers nog de oude geïndexeerde sociale tarieven aan. Tussen 1/11/2007 en 31/1/2008 factureren ze de nieuwe prijzen, waarbij ze het verschil tussen nieuwe en oude tarieven in mindering zullen brengen, om op die manier het teveel dat ze gedurende de 3 maanden tussen 1/8/2007 en 31/10/2007 hebben geïnd te compenseren. Vanaf 1/2/2008 is de situatie dan weer normaal.

Check uw factuur!

De laatste tijd stelden wij vast dat er zich bij sommige leveranciers facturatiefouten voordeden voor het sociale gastarief.

SOCIAAL TARIEF ELEKTRICITEIT (btw inbegrepen)		
	vóór 1/11/2007	na 1/11/2007
Enkelvoudig tarief		
Jaarlijkse vaste vergoeding	€ 0/jaar	€ 0/jaar
Prijs per kWh	€ 0,1778/kWh	€ 0,1130/kWh
Tweevoudig tarief		
Jaarlijkse vaste vergoeding	€ 46,57/jaar	€ 0/jaar
Prijs per kWh in de piekuren	€ 0,1778/kWh	€ 0,1237/kWh
Prijs per kWh in de daluren	€ 0,0894/kWh	€ 0,0773/kWh
Exclusief nachttarief		
Vergoeding indien met enkelvoudig tarief	€ 46,57/jaar	€ 0/jaar
Vergoeding indien met tweevoudig tarief	€ 22,19/jaar	€ 0/jaar
Prijs per kWh exclusief nachttarief	€ 0,0714/kWh	€ 0,0586/kWh

SOCIAAL TARIEF GAS (btw inbegrepen)		
	vóór 1/11/2007	na 1/11/2007
Tarief A		
Jaarlijkse vergoeding	€ 0/jaar	€ 0/jaar
Prijs per kWh	€ 0,0425/kWh	€ 0,03/kWh
Tarief B		
Jaarlijkse vergoeding	€ 0/jaar	€ 0/jaar
Prijs per kWh	€ 0,0459/kWh	€ 0,03/kWh
Tarief C		
Maandelijks vergoeding per appartement	€ 4,66/maand/appartement	€ 0
Prijs per kWh exclusief nachttarief	€ 0,0370/kWh	€ 0,03/kWh

water en koken), B (verwarming) en C (appartement).

Dit vertegenwoordigt een sterke prijsdaling: 30 % voor het vroegere tarief A, 35 % voor het vroegere tarief B en 9 % voor het tarief C.

Zoals voor elektriciteit is het nieuwe sociale gastarief niet langer geïndexeerd, maar wordt het zesmaandelijks herzien en gepubliceerd door de federale regulator CREG.

Genoot u inderdaad in 2006 en/of 2007 het sociaal tarief A of B voor gas, ga dan na of u wel degelijk geen vergoeding werd aangerekend. Is dat toch het geval, dien dan klacht in bij uw leverancier. Immers, zoals de bovenstaande tabel weergeeft, bestond die vergoeding evenmin voor de vroegere sociale tarieven. Ze werd dus per vergissing gefactureerd.

●

V.L.